

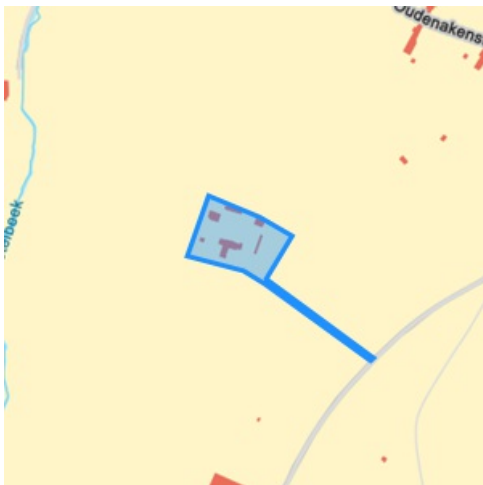
Gegevens opvraging

Ordernummer:	O2026-0246227	Datum opzoeking:	5/03/2026
Referentienummer:	Victor Maloustraat 40-1	Zoekdata:	23583I0416/00K000
Perceel:	23583I0416/00K000		

Resultaat opvraging perceel gelegen in Sint-Pieters-Leeuw afdeling SINT-PIETERS-LEEUEW 3 AFD, sectie I met perceelnummer 0416/00K000 [23583I0416/00K000]

Informatievraag: Beschermd onroerend erfgoed (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

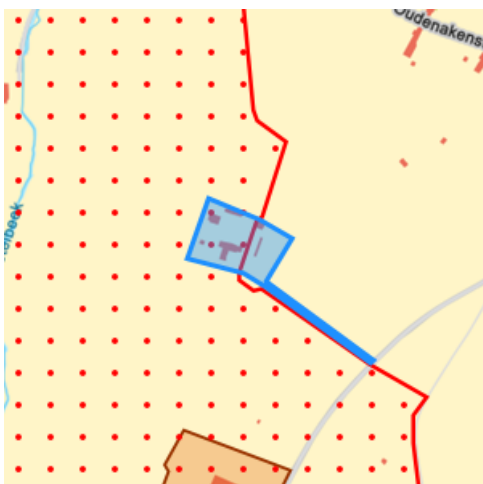
- Het onroerend goed is geen beschermd onroerend erfgoed

Legende

Cultuurhistorische landschappen	Monumenten
Archeologische sites	Overgangszones
Stads- en dorpsgezichten	

Informatievraag: Vastgestelde inventaris onroerend erfgoed (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Gaasbeek, Sint-Laureins-Berchem, Oudenaken en Elingen: (detail zie bijlage)

Legende

Landschapsatlas	Archeologische zones
Landschapelijk erfgoed	Bouwkundig erfgoed

Informatievraag: Erfgoedlandschap (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Oudenaken-Sint-Laureins-Berchem: (detail zie bijlage)

Legende

- Landschapelijk erfgoed

Informatievraag: Unesco werelderfgoed (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend goed is niet opgenomen in de Unesco Werelderfgoedlijst

Legende

- Bufferzones
- Kernzones

Informatievraag: Gebieden geen archeologie (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend erfgoed is niet opgenomen in gebieden waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt

Legende

- Gewestelijk
- Gemeentelijk

Informatievraag: Erfgoed plannen (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend goed heeft geen erfgoed plannen

Legende

- Beheersplannen
- Onroerenderfgoedrichtplannen

Informatievraag: Wetenschappelijke inventaris onroerend erfgoed (Aanvullend overzicht)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- **Gaasbeek, Sint-Laureins-Berchem, Oudenaken en Elingen:**
Landschappelijk (detail zie bijlage)

Legende

- Archeologische erfgoed elementen
- Archeologische erfgoed gehelen
- Bouwkundig erfgoed elementen
- Landschappelijk erfgoed elementen
- Landschappelijk erfgoed gehelen

Informatievraag: Archeologienota's (Aanvullend overzicht)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

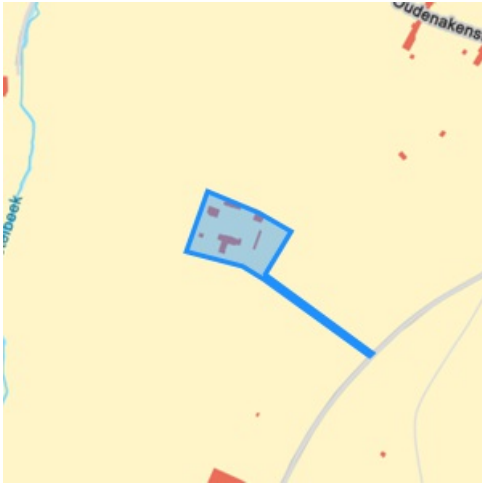
- Het onroerend goed heeft geen goedgekeurde archeologienota's

Legende

- Archeologienota's

Informatievraag: Eindverslag archeologie (Aanvullend overzicht)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend goed heeft geen eindverslagen van archeologisch onderzoek

Legende

 Eindverslag archeologie

Welke informatie kan u terugvinden in dit uittreksel?

Beschermd onroerend erfgoed

De minister bevoegd voor onroerend erfgoed kan een goed beschermen als het door de erfgoedwaarden van algemeen belang is. Het moet minimaal in de staat blijven waarin het zich bevond op het moment van de bescherming.

Is het onroerend goed beschermd, dan gelden er verschillende specifieke juridische (per monument, stads- of dorpsgezicht of cultuurhistorisch landschap) gevolgen om het behoud ervan te garanderen. Bovendien kan je beroep doen op verschillende vormen van financiële ondersteuning.

Er zijn vier mogelijke vormen van bescherming: een beschermd monument, een beschermd cultuurhistorisch landschap, een beschermd stads- of dorpsgezicht en een beschermde archeologische site. Binnen elk van deze statuten is het mogelijk om een overgangszone in te stellen. Zo'n zone ondersteunt de erfgoedwaarden van het beschermde goed.

Vastgesteld onroerend erfgoed

De vaststelling van een inventaris is één van de instrumenten die de Vlaamse overheid kan inzetten om onroerend erfgoed te behouden. Hiermee bevestigt de bevoegde minister dat alle erfgoeditems op een vastgestelde lijst erfgoedwaarde bezitten en nog altijd bewaard zijn. Bij een vastgesteld item moet de overheid, eigenaar of beheerder rekening houden met rechtsgevolgen. De rechtsgevolgen zijn minder uitgebreid dan bij een beschermd erfgoed. Bovendien gelden voor alle vastgesteld bouwkundig en landschappelijk erfgoed in Vlaanderen eenzelfde set rechtsgevolgen.

Het onroerenderfgoeddecreet voorziet bevoegdheid voor steden en gemeenten voor het inventariseren van bouwkundig en landschappelijk erfgoed. De Vlaamse overheid inventariseert het archeologisch erfgoed, varend erfgoed en de landschappelijke gehelen (Landschapsatlas).

Erfgoedlandschap

Anders dan bij een bescherming of vaststelling van een onroerend goed verloopt de procedure van een erfgoedlandschap via de regelgeving Ruimtelijke Ordening. Als er voor een gebied een RUP wordt opgemaakt, kan de plannende overheid (gemeente, provincie of Vlaanderen) ervoor kiezen om hier ook een erfgoedlandschap in af te bakenen. Zo kunnen er stedenbouwkundige voorschriften gekoppeld worden aan het erfgoedlandschap waarmee ingezet wordt op erfgoedzorg. Wordt je goed erfgoedlandschap, moet je rekening houden met zorgplicht.

Unesco werelderfgoed

De Werelderfgoedconventie van 1972 betracht cultureel en natuurlijk erfgoed dat van unieke en universele waarde is voor de mensheid, te bewaren en te ontsluiten voor toekomstige generaties. Meer dan 190 lidstaten hebben deze Conventie ondertekend. België is sinds 1996 ook partij bij het Werelderfgoedverdrag. Zowel cultureel als natuurlijk erfgoed, als erfgoed dat daarvan een gecombineerde vorm is, kan voor de Werelderfgoedlijst worden voorgedragen. Vlaanderen telt momenteel zeven beschermingen op de Werelderfgoedlijst: een serie van 13 begijnhoven en van 26 belforten, het atelier Plantin-Moretus, de woning Giuette, de volledige Brugse binnenstad, het Zoniënwoud, de Wortel-Kolonie en begraafplaatsen en herdenkingsites van WO I.

Gebieden geen archeologie

De kaart wordt sinds 2016 periodiek vastgesteld door het agentschap. Op die manier kunnen percelen of gebieden die beantwoorden aan de criteria voor opname op korte termijn op de kaart opgenomen worden. Dit geeft bouwheren, verkavelaars en ontwikkelaars met plannen voor dergelijke percelen de mogelijkheid om vrijgesteld te worden van een archeologisch vooronderzoek, zonder vertraging en bijkomende kosten.

Plannen

Een goedgekeurd beheersplan legt geen actieve verplichtingen op. Het is en blijft een geconcretiseerde beheersvisie voor een erfgoedplaats. Toch heeft het document in zekere mate een 'dwingend' kader waarbinnen je moet blijven: als je werken wil uitvoeren, moeten ze stroken met de beheersdoelstellingen uit het beheersplan. Zijn de beheersdoelstellingen niet meer passend, dan kan je een aanpassing van het beheersplan aanvragen of een nieuw beheersplan opmaken. De geldigheidsduur van een plan is 24 jaar. In bepaalde gevallen heb je een goedgekeurd beheersplan nodig om een erfgoedpremie aan te vragen.

Geïventariseerd wetenschappelijk onroerend erfgoed

Het agentschap Onroerend Erfgoed heeft de expliciete opdracht om al het waardevolle onroerend erfgoed in Vlaanderen te inventariseren. Door de jaren heen zijn er meerdere wetenschappelijke inventarissen opgemaakt over bouwkundig, landschappelijk en archeologisch erfgoed.

Geïventariseerd onroerend erfgoed is opgenomen in een wetenschappelijke inventaris. Zo'n opname heeft geen rechtsgevolgen. Het goed wordt enkel beschreven en gedocumenteerd.

Archeologienota's en nota's

Een bouwheer is in bepaalde gevallen verplicht om een archeologienota toe te voegen aan een vergunningsaanvraag. Hij stelt daarvoor een erkend archeoloog aan om een archeologisch vooronderzoek uit te voeren en een archeologienota op te stellen. Of je verplicht bent een archeologienota toe te voegen aan je vergunningsaanvraag is onder meer afhankelijk van: oppervlakte perceel en bodemingreep, ruimtelijke bestemming van perceel en of het terrein zich situeert in een beschermde archeologische site, in een vastgestelde archeologische zone of in een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.

Eindverslag archeologisch onderzoek

Bij bouw- of verkavelingsprojecten maakt een erkend archeoloog verschillende verslagen op om archeologisch erfgoed te documenteren. De bouwheer moet aangeven of er archeologisch erfgoed op het terrein wordt verwacht en hoe hiermee zal worden omgegaan. Een vooronderzoek resulteert in een archeologienota of een nota bij een uitgesteld vooronderzoek. Als uit het vooronderzoek blijkt dat een archeologische site verder onderzocht moet worden, volgt een opgraving, uitgevoerd door een erkend archeoloog. Binnen twee maanden na het veldwerk maakt de archeoloog een archeologierapport met voorlopige bevindingen, dat aantoont dat het werk op het terrein is voltooid en de bouwwerkzaamheden kunnen beginnen. Het definitieve eindverslag, met alle onderzoeksresultaten, wordt binnen twee jaar na de opgraving bezorgd.

Wetgeving

Decreet van 12 juli 2013 betreffende het onroerend erfgoed, gewijzigd bij het decreet van 4 april 2014 (Belgisch Staatsblad 17 oktober 2013 en 15 april 2014). Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de uitvoering van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.

Meer info

www.onroenderfgoed.be

Bron vastgoedinfo

Deze opvraging bevat overheidsinformatie verkregen van het Agentschap Onroerend Erfgoed, Koning Albert-II-Laan 19, bus 5, 1210 Brussel en Informatie Vlaanderen, Havenlaan 88, 1000 Brussel wat betreft het Grootschalig Referentie Bestand Vlaanderen (GRB).

Document gegenereerd op basis van de gegevens ontvangen van het Agentschap Onroerend erfgoed via de ORIS webservices.

CIB vlaanderen vzw - Kortrijksesteenweg 1005 - 9000 Gent
0425.043.508 - vastgoedinfo@vastgoedloket.be

Bijlage

Informatieaanvraag Onroerend erfgoed

(Referentienummer: Victor Maloustraat 40-1)

Resultaat opvraging perceel gelegen in Sint-Pieters-Leeuw afdeling SINT-PIETERS-LEEUEW 3 AFD, sectie I met perceelnummer 0416/00K000 [23583I0416/00K000]

Vastgestelde inventaris

Vastgesteld gebied in de landschapsatlas: Gaasbeek, Sint-Laureins-Berchem, Oudenaken en Elingen

vastgesteld gebied in de landschapsatlas

Beknopte karakterisering

Typologies dorpen, valleien, heuvels, agrarische landschappen, kasteeldomeinen

Beschrijving

Het gebied rond Gaasbeek, Sint-Laureins-Berchem, Oudenaken en Elingen is vastgesteld in de landschapsatlas.

Waarden

Ruimtelijk-structurende waarde

Het hydrografisch stelsel, met het ermee samenhangende patroon van valleien en interfluvia structureert het landschap zeer sterk. Het opgaande groen maakt van de valleien groene schermen in het landschap.

De bodemgebruikspatronen zijn ontstaan vanuit een agrarische logica: akkers op de vruchtbare heuvelruggen, weilanden en bos in de nattere valleien, compacte dorpen buiten overstromingsgevaar maar toch in de nabijheid van de valleigraslanden, boomgaarden nabij de dorpen.

De grote kasteeldomeinen vormen afzonderlijke compartimenten, die als een extra landschappelijke laag bovenop het agrarische landschap liggen. De opvallend rechte begrenzing (bosrand, dreven) van het kasteeldomein van Budingens en Gaasbeek staan in contrast met het de vloeiende vormen in het landbouwlandschap.

Sociaal-culturele waarde

Het kasteel van Gaasbeek en de tuinen staan open voor het publiek, waardoor je een uitstekend idee kan krijgen over de 19de-eeuwse levenswijze van de adel. Een deel van de tuin is ingericht als educatieve moes- en fruittuin. Het kasteel van Gaasbeek is omwille van zijn bewogen verleden, zijn museum en zijn bijzonder aantrekkelijk decor veruit de voornaamste trekpleister uit het Pajottenland. Typisch voor het Pajottenland zijn de boerenmarkten, waarvan er een doorgaat op de markt van Gaasbeek. Een andere manier om de lokale agrarische producten te verkopen is de thuisverkoop.

Esthetische waarde

Het contrast tussen de gesloten valleien en de open ruggen is duidelijk uitgesproken. Enerzijds is er een repetitief element door de herhaling van dit patroon (cultuurzonatie) in de ruimte, hetgeen het landschap kenmerkt. Anderzijds zorgt variatie in reliëf en vegetatie ervoor dat er telkens een nieuw zicht opduikt. Deze landschappelijke variatie zorgt voor een uitzonderlijk hoge esthetische waarde, die nog versterkt wordt door een rijke landelijke architectuur. Elementen die de harmonie van het agrarische landschap vertonen zijn schaars binnen de ankerplaats.

Historische waarde

Nabij Sint-Laureins-Berchem is een Romeinse site gelegen. Mogelijk zijn er in het gebied andere relictten aanwezig zoals van Romeinse villa's. De dorpskernen Gaasbeek, Oudenaken, Sint-Laureins-Berchem en Elingen hebben in de loop van de eeuwen weinig structurele veranderingen ondergaan en ook hun uitzicht en bebouwing is niet zoveel veranderd. Het zijn dan ook concentraties van bouwkundig erfgoed. Het Kasteel van Gaasbeek, van strategisch belang tijdens de hoge middeleeuwen, werd in de jaren 1880 gerestaureerd op een wijze die typisch is voor die tijd (historiserend en vervolledigend, à la Violet-le-Duc) en wordt omgeven door een landschappelijk park met merkwaardig 'meubilair' (bijvoorbeeld de boog) waarin echter oude elementen werden bewaard (onder meer de kapel). Het Kasteel van Groenenberg is een typisch eclectisch landhuis met een landschappelijke tuin aangelegd door een bekend landschapsarchitect (E.E. Galoppin). Het 18de-eeuwse classicistische Kasteel van Budingens (met kasteelhoeve) wordt omgeven door een landschappelijk park en landbouwgronden die aansluiten bij het Hof te Wedem. De agrarische ontginningen zijn reeds enkele duizenden jaren geleden gestart. Dit heeft een zeer sterke invloed gehad op het landschap, onder andere in het wegenpatroon (holle wegen), hoeves en perceelsstructuur. De historische continuïteit van het integrale agrarische leven en landschap verleent het gebied ook een historische waarde. De oorsprong van tal van (vierkants)hoeven gaat vermoedelijk terug tot in de middeleeuwen. De oudste vermelding van de

voorloper van de imposante vierkantshoeve Bree-eik dateert uit 1172. Ook de voorloper van Hof te Wedem stamt vermoedelijk uit die periode. Er wordt verwezen naar het overzicht van bouwkundig erfgoed en archeologische sites in voorgaand hoofdstuk.

Natuurwetenschappelijke waarde

Het geomorfologisch fenomeen van de asymmetrische valleien wordt zeer mooi geïllustreerd door de Molenbeekvallei en de vallei van Bos/Vosbeek. Het voorkomen van bronniveaus, met meerdere goed ontwikkelde bronamfitheaters en bronvegetaties, is gekoppeld aan de overgang van tertiaire klei- en zandpakketten. De kasteelparken hebben een bijzondere dendrologische waarde. In het kasteeldomein van Rukkelingen dateert het merendeel van de bomen, waaronder een monumentale zuilvormige zomereik, platanen, zomerlinden, gele paardenkastanje en bruine beuken, uit 1870-1880. In het domein van Gaasbeek vormen oude haagbeuken relictten van 18de-eeuwse hagen of pallisades van het sterrenbos. Zes grote lanen doorsnijden het park van Groenberg, waarin onder meer witte iepen en sequoia's staan. De bossen - in het bijzonder in de kasteeldomeinen van Gaasbeek, Groenberg en Budingen en in de valleitjes van de Baasbergbeek en de Beek - herbergen een bijzondere floristische waarde. Meerdere zeldzame bostypen komen voor: bronbossen van Goudveil-essenbos-type met onder andere reuzenpaardestaart, alluviaal bos, hyacintenrijk eiken-haagbeukenbos op de drogere valleiflanken. De graslandpercelen in de valleien hebben momenteel overwegend een beperkte ecologische waarde. Uit enkele proefpercelen in de Zuunbeekvallei en Laarbeekvallei blijkt echter dat bij een gericht natuurbeheer heel wat bijzondere plantensoorten uit de zaadbank opnieuw kunnen ontwikkelen.

Is de aanduiding van

- **Halle (Halle), Gaasbeek, Sint-Kwintens-Lennik, Sint-Martens-Lennik (Lennik), Gooik, Kester, Leerbeek (Pajottegem), Elingen, Pepingen (Pepingen), Oudenaken, Sint-Laureins-Berchem, Sint-Pieters-Leeuw, Vlezenbeek (Sint-Pieters-Leeuw)** Het landschapsbeeld dat kan afgeleid worden uit de Ferrariskaarten (1771-1777) sluit reeds goed aan bij het huidige landschap. De interfluvia werden toen ook reeds gekenmerkt door een open akkerlandschap. Alleen langs de grotere wegen waren er bomenrijen in dit open landschapscompartiment. De valleien vormden langgerekte groene linten, met weiden en enkele bosjes. Van de 10de tot de 13de eeuw greep de mens zeer sterk in in het Pajotse landschap. De 'grote ontginningen' zetten bos, heide en moeras om in vruchtbare landbouwgrond. Het kasteel van Gaasbeek vormde het centrum van het Land van Gaasbeek, horend bij hertogdom Brabant. Het kasteel van Gaasbeek werd omstreeks 1235 opgetrokken door de hertogen van Brabant. Het was een op een hoogte ingeplante en volledig omgrachte burcht die weerwerk moest bieden tegen de dreigingen van de graafschappen Vlaanderen en Henegouwen.

Is de omvattende aanduiding van

- **Bree-eik 16 (Lennik)** De solitaire en beeldbepalende zomerlinde op het erf van het Hof te Bree-eik is geplant als schaduwboom, centraal voor de boerenwoning.

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/10298>

Beschermingsbesluiten

- **Ankerplaats Gaasbeek, Sint-Laureins-Berchem, Oudenaken en Elingen** - <https://id.erfgoed.net/besluiten/4571>
Vaststellingsbesluiten

Gaasbeek, Sint-Laureins-Berchem, Oudenaken en Elingen

Beknopte karakterisering

Typologies landgoederen, kasteeldomeinen, agrarische landschappen, heuvels, valleien, dorpen

Beschrijving

Fysische geografie

Het geologisch substraat bestaat uit een afwisseling van klei- en zandlagen die in de eocene zeeën tijdens het tertiair werden afgezet. Na het noordwaarts terugschrijven van de pliocene Diestiaanzee, zo'n 12 miljoen jaar geleden, werd dit gebied definitief vasteland en kon de reliëfvorming beginnen. Door erosie van afstromend regenwater ontwikkelden zich dendrietisch vertakte beekstelsels met bronniveaus aan de top van de compacte kleilagen. Ten zuiden van de Zuunbeek vormt de grens tussen het Lid van Saint-Maur (overwegend kleiig) en het Lid van Moen (overwegend zandig) een bronniveau. Ten noorden van de Zuunbeekvallei treffen we vooral bronnen aan op de grens van het kleiig Lid van Aalbeke (drie leden van de Formatie van Kortrijk).

Op het einde van de ijstijden (weichsel-tardiglaciaal) maakten de erosieprocessen plaats voor eolische (door de wind) sedimentatieprocessen. De overheersende noordoostenwinden verplaatsten grote hoeveelheden löss vanuit het droogliggende noordzeebekken in zuidelijke richting. In deze afzettingen ontwikkelden zich uitermate vruchtbare leembodems.

De laatglaciale eolische afzettingen vlakten het Pleistocene reliëf uit. In de valleien werd immers meer van deze sedimenten afgezet dan op de hellingen. De holocene hellingserosie resulteerde in een extra afvlakking. Op de steilste hellingen is de löss-deklaag plaatselijk volledig weggeërodeerd, terwijl het quataire pakket in de vallei van de Zuunbeek tot 20 meter dik is.

Het grootste gedeelte van het gebied watert via de Zuunbeek naar de Zenne af. Het water van het deelstroomgebied van de Laarbeek, in het uiterste noordoosten behoort daarentegen, vloeit via de Neerpedebeek naar de Zenne.

De vallei van Molenbeek en van de Bos/Vosbeek vormen zeer mooie voorbeelden van asymmetrische valleien. De zuidwestelijke helling (naar het noordoosten georiënteerd) is steeds veel meer afgevlakt en dus minder steil dan de noordoostelijke helling. Hiermee hangt samen dat de (zuid)westelijke zijvalleien veel langer zijn dan de (noord)oostelijke. Processen van solifluctie en gelifluctie tijdens de ijstijden waren bepalend bij het ontstaan van deze asymmetrie. Een beperktere sneeuwophoping en grotere expositie ten aanzien van de zon zorgden ervoor dat de (noord)oostelijke helling minder erodeerden.

Cultuurhistorie

De eerste sporen van menselijke aanwezigheid in de streek dateren van ongeveer 50.000 jaar geleden (middenpaleolithicum). Onder andere op de Kesterheide, net ten westen van het gebied, werden stenen artefacten uit deze periode gevonden. Omstreeks 10.000 jaar geleden, het begin van het holoceen en het mesolithicum, veranderde het klimaat in onze streken grondig. Het klimaat warmde op (einde van de ijstijden) en het open toendralandschap maakte plaats voor een meer gesloten bosrijke omgeving. De mesolithische mens trok rond in dit landschap en leefde van jacht, visvangst en pluk. De eerste landbouwactiviteiten - zowel akkerbouw als veeteelt - dateren uit het neolithicum (5500 tot 2000 voor Christus). Het is echter in de daaropvolgende periode (brons- en ijzertijd) dat het landschap in belangrijke mate wordt gewijzigd door de menselijke activiteiten. Bossen worden gekapt en omgevormd tot landbouwgronden, die na

uitputting in een heidelandschap resulteren.

De komst van de Romeinen heeft een belangrijke invloed op de samenleving en op het landschap. De landbouwactiviteiten wordt uitgebreid en de basis van het huidige wegestelsel wordt gelegd. De vlakbij gelegen steenweg Asse - Edingen, ten westen van Sint-Kwintens-Lennik, volgt grotendeels de voormalige heerbaan naar Bavai. Er was onder andere een Romeinse site nabij Sint-Laureins-Berchem. Tal van dorpen, gehuchten en vierkantshoeven in de streek hebben een Frankische oorsprong.

Van de 10de tot de 13de eeuw grijpt de mens zeer sterk in in het Pajotse landschap. De 'grote ontginningen' zetten bos, heide en moeras om in vruchtbare landbouwgrond. Dit gaat gepaard met een sterke bevolkingsgroei. Het kasteel van Gaasbeek vormde het centrum van het Land van Gaasbeek, horend bij hertogdom Brabant. Het kasteel van Gaasbeek werd omstreeks 1235 opgetrokken door de hertogen van Brabant. Het was een op een hoogte ingeplante en volledig omgrachte burcht die weerwerk moest bieden tegen de dreigingen van de graafschappen Vlaanderen en Henegouwen.

Het landschapsbeeld dat kan afgeleid worden uit de Ferrariskaarten (1771-1777) sluit reeds goed aan bij het huidige landschap. De interfluvia werden toen ook reeds gekenmerkt door een open akkerlandschap. Alleen langs de grotere wegen waren er bomenrijen in dit open landschapscompartiment. De valleien vormden langgerekte groene linten, met weiden en enkele bosjes. Ook in de valleien waren er bomenrijen en hagen, vooral langs de waterloop en aan de rand van de vallei. In de bredere Zuunbeekvallei vormden de talrijke lineaire groenelementen als begrenzing van de graslanden een typisch bocagelandschap. In de omgeving van de dorpen, vooral nabij Elingen en Gaasbeek, lagen talrijke hoogstamboomgaarden. Ook het wegnenet en het nederzettingspatroon waren toen reeds in grote mate ontwikkeld. Binnen de afbakening waren nog twee grote boscomplexen aanwezig: Het 'Gronenbergh bosch' ter hoogte van het huidige kasteel Groenenberg en het 'Koninx bosch' in en nabij de Baasbergbeekvallei.

De oppervlakte van deze boscomplexen nam sterk af in de 19de eeuw. Ook enkele grotere open wateroppervlakken zoals aan Hof te Rammeken en de Zwarte molen verdwenen. Doordat de levende afsluitingen rond de landbouwgronden op de interfluvia meer en meer verdwenen, kregen deze hoger gelegen landschapsdelen een nog meer uitgesproken open karakter.

Een belangrijke evolutie in de 20ste eeuw (vooral tweede helft) is het verschijnen van populieren in het landschap, in het bijzonder op de nattere valleigronden. De valleien kregen een veel meer gesloten karakter. Op de kasteeldomeinen na, is populier de hoofdboomsoort in bijna alle bossen en bomenrijen. Na de Tweede Wereldoorlog manifesteerde zich in de landbouw een structurele accentverschuiving van akkerbouw naar veeteelt. Dit leidde tot een omzetting van akkers naar graslanden. Doordat dit niet gepaard ging met de beplanting van perceelsranden, bleef de openheid van de hoger gelegen delen wel grotendeels bewaard. Ook nam het aandeel van de voedergewassen (vooral maïs) sterk toe ten nadele van de graanteelt. Een andere trend van de jongste decennia is de afname van de hoogstamboomgaarden. De overblijvende boomgaarden verkeren vaak in een staat van veroudering waardoor ze minder dicht worden of hiaten vertonen. Tevens zijn verschillende percelen hoogstamboomgaard omgezet in intensieve fruitteelt of tuinbouw (bijvoorbeeld aardbeien).

Het gebied wordt gekenmerkt door een halfopen golvend agrarisch landschap, met een opeenvolging van langgerekte afgeronde heuvelruggen met een *open field* landschap, afgewisseld met langgerekte beekvalleien met opgaande vegetatie.

De dominante agrarische functie leidde tot een uitgesproken cultuurzonatie in het landschap: akkers op de vruchtbare heuvelruggen, weilanden en bos in de nattere valleien, compacte dorpen buiten overstromingsgevaar maar toch in de nabijheid van de valleigraslanden, boomgaarden nabij de dorpen. De agrarische logica vormde de sturende kracht voor het bodemgebruik en - bij uitbreiding - de landschapsgenese. Doordat de landbouw tot op vandaag nog sterk grondgebonden is, bleef de oorspronkelijke relatie tussen bodemgesteldheid en landgebruik bewaard.

Het *open field* landschap op de heuvelruggen wordt gedomineerd door akkers, met hier en daar een weiland. De vruchtbare leembodems boven een goed doorlatend zandig substraat verklaren het ontstaan van dit uitgesproken landbouwlandschap. Het akkerlandschap wordt doorsneden door talrijke smalle bochtige veldwegen, slechts hier en daar vergezeld van een bomenrij. Op de overgang naar de valleien erodeerden deze wegen door de eeuwen heen tot holle wegen.

De vochtigere valleibodems worden vooral ingenomen door cultuurgraslanden en populieraanplanten. Lokaal komen ook elzenbosjes voor. Enkele markante bomenrijen, vooral met populier en wilg, begrenzen de graslandpercelen. Het geheel van opgaande begroeiing, vlakvormig en lineair, maakt van de valleien gesloten landschapseenheden die het landschap compartimenteren.

De bewoning is overwegend geconcentreerd in compacte dorpen, die gelegen zijn op een hoogte, nabij een vallei (valleiflank of dalschouder). Ze vormen een concentratie aan bouwkundig erfgoed. Een groot deel van het bouwkundig erfgoed is gelinkt aan de agrarische eigenheid van de streek. De vierkantshoeves vormen de meest indrukwekkende voorbeelden, maar ook de molens, tal van andere hoeven, marktpleinen, veldkapellen, ... zijn tegen deze achtergrond te interpreteren. Ruim drie kwart van de oppervlakte van het gebied kent een agrarische functie, maar ook in de overige gebieden zijn elementen van het agrarische leven aanwezig. In de voorkomende dorpen - Gaasbeek, Sint-Laureins-Berchem, Oudenaken en Elingen - heeft de verstedelijkingsdruk van Brussel - gezien de relatieve nabijheid - nog maar een beperkte invloed gehad op de authenticiteit.

In de kasteeldomeinen, in het bijzonder het Kasteel van Gaasbeek, vinden we een indrukwekkende stapeling van erfgoedwaarden. Deze kasteeldomeinen kunnen gezien worden als een extra landschappelijke laag bovenop het agrarische landschap. Het [Kasteel van Gaasbeek](#) is gelegen op de strategische westhelling van de Molenbeek. De burcht onderging heel wat aanvallen en vernietigingen maar werd telkens terug hersteld meegaande met de architecturale wensen van die tijd, toch behield ze haar middeleeuwse aanleg. De ingrijpende restauratie uit 1887-1898, waarbij naar buiten toe het ontoegankelijke burchtkarakter werd versterkt en langs de binnenkoer het open residentieel karakter door middel van neogotische en neorenaissance elementen werd benadrukt, behoort tot de belangrijkste realisaties van één van de toonaangevende figuren bij de ontwikkeling van de neo-Vlaamse renaissance, namelijk de architect-

decorateur Charles Albert (1821-1889). Deze typische Viollet-le-Duc-restauratie - waarbij de ontwerper op basis van een grondige archeologische kennis en een weloverwogen, persoonlijke interpretatie een zo authentiek mogelijke historische architectuur wou creëren - getuigt van de toenmalige restauratiefilosofie. De verhoogd aangelegde siertuin, waarvan het concept teruggaat tot de periode 1615-1632, vormt met zijn monumentale bakstenen ommuring en perron een uniek en goed bewaard voorbeeld van een op renaissancevoorbeelden geïnspireerde terrastuin met italianiserend karakter. Andere noemenswaardige elementen zijn het lustpaviljoen met de trappartij, de zogenaamde kapelaanswoning, de barokke Sint-Gertrudiskapel, het kruut- of poedermagazijn, de schuur en de triomfboog. Het kasteel en de tuinen staan open voor het publiek en op die manier een uitstekend idee kunnen krijgen over de 19de-eeuwse levenswijze van de adel. Een deel van de tuin is ingericht als educatieve moes- en kleinfruitsuin.

Het [Baljuwhuis](#) nabij het kasteel van Gaasbeek is een voormalig waterkasteel, gebouwd in het begin van de 17de eeuw en aangevuld in de 18de eeuw. Eind 19de eeuw werden de ringgrachten gedempt met de grond afkomstig van het afgraven van een nabijgelegen motte.

Het [Kasteel van Groenberg](#) werd gebouwd in eclectische stijl op het einde van de 19de eeuw, met in een park in landschappelijke stijl, aansluitend bij het domein van Gaasbeek. Zes grote lanen doorsnijden het park waarin onder meer witte iepen en sequoia's staan.

Nog meer oostelijk ligt het [Kasteel Nederlo](#), dat reeds in de 14de eeuw vermeld werd als 'Hof te Nederlo'. Het gebouw heeft een L-vormige plattegrond, stamt uit de 16de eeuw en werd gerestaureerd in het begin van de 20ste eeuw. Het is omgeven door een bomenrijk domein met een vijver.

Het [kasteeldomein van Budingen](#) is een ander fraai voorbeeld van landschappelijke en monumentale erfgoedwaarden. Het is een classicistisch kasteel dat werd gebouwd in 1743 en in neoclassicistische stijl werd aangepast in 1896. Het domein omvat eveneens een park, vijvers, uitgestrekte reliëfrijke bossen en een kasteelhoeve.

- Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden voor Zijn Koninklijke Hoogheid de Hertog Karel Alexander van Lotharingen, Jozef Jean François de Ferraris, Koninklijke Bibliotheek van België, uitgegeven in 1770-1778, schaal 1:11.520 herleid naar 1:25.000.
- Gereduceerde Kadasterkaart van België, Dépôt de la Guerre, uitgegeven in 1845-1855, schaal 1:20.000.
- Atlas Cadastral parcellaire de la Belgique, Philippe-Christian Popp, uitgegeven in 1842-1879, schaal 1:5.000.
- Topografische kaart van België, Philippe Vandermaelen, uitgegeven in 1846-1854, schaal 1:20.000.
- Topografische kaarten van België, Eerste editie, Krijgsdepot, uitgegeven in 1865-1880, schaal 1:20.000.
- Topografische kaarten van België, Tweede editie, Militair Cartografisch Instituut, uitgegeven in 1880-1884, schaal 1:20.000.
- Topografische kaarten van België, Derde editie, Militair Cartografisch Instituut, uitgegeven in 1889-1900, schaal 1:20.000.
- Topografische kaarten van België, Herziening derde editie, Militair Cartografisch Instituut, uitgegeven in 1900-1930, schaal 1:20.000.
- Kaart van België, Militair Cartografisch Instituut, uitgegeven in 1928-1950, schaal 1:20.000.
- Kaart van België, Militair Geografisch Instituut, uitgegeven in 1949-1970, schaal 1:25.000.
- Topografische basiskaart numerieke reeks, Nationaal Geografisch Instituut, uitgegeven in 2009, schaal 1:10.000.
- ANTROP M. ROGGE E., BOURGEOIS J., CORDEMANS K., THOEN E. & LACHAERT P.-J. 2003: *Onderzoeksopdracht provincie Vlaams-Brabant: historisch geografische studie Pajottenland. Gemeentes Bever, Galmaarden, Gooik, Halle, Herne, Pepingen, Lennik, Roosdaal en Sint-Pieters-Leeuw*, Gent.
- DENEFF R., WIJNANT J., ROMBOUTS N., IMBERT D., GOOSSENS B., PAESMANS G., DE MAEGD C., VAN LIEDEKERKE M., COPRIAU P., CLAEYS T., EVERAET E., PAESSENS W., MACHIELS J. & CRESENS A. 2005: *Historische tuinen en parken van Vlaanderen. Inventaris Vlaams-Brabant. Pajottenland – Zuidwestelijk Brabant. Bever, Dilbeek, Galmaarden, Gooik, Herne, Lennik, Liedekerke, Pepingen, Roosdaal, Sint-Pieters-Leeuw, Ternat*, Brussel.
- DIRIKEN P. 1993: *Geogids Centraal-Pajottenland. Gooik, Lennik, Sint-Pieters-Leeuw*, Kortesseem.
- DIRIKEN P. 1998. *Geogids Halle*, Kortesseem.
- LAMBRECHTS J., HENDRICKX P., PAUL T HENDIG., AUBROECK B. & VERHEIJEN W. 2005: *Ecologische inventarisatie en visievorming in het kader van het integraal waterbeheer - stroomgebied van de Zuunbeek*, Brussel.
- NIESTEN E., DEGEEST A. & STEEN I. 2004: *Belicht. Het Pajottenland historisch-geografisch bekeken*. Breedbeeld. Samenwerken rond cultureel erfgoed en landschap, Leuven.
- NIESTEN E., DEGEEST A., DEGRYSE H., DELRUE J., SCHOETERS R., STEEN I. & STELS D. 2004. *Doorgelicht. Het Pajottenland historisch-geografisch bekeken*. Breedbeeld. Samenwerken rond cultureel erfgoed en landschap, Leuven.
- TOELEN T. 2006: *Uitgelicht. Het Pajottenland historisch-geografisch bekeken*. Breedbeeld. Samenwerken rond cultureel erfgoed en landschap, Leuven.
- VAN WAUWE A., LAMBRECHTS J., AUBROECK B. & BAKX N. 2007: *Ontheffingsdossier voor 'Waterhuishoudingsproject Zuunbeek'*, Brussel.
- MOLENECHOS, s.d.: *Inventaris Belgische molenbestand*, <http://www.molenechos.org>

Omvat

- **Groenberg 25 (Lennik), Konijnestraat 170-172 (Sint-Pieters-Leeuw)** Kasteel in eclectische stijl met neotraditionele inslag van circa 1890 met kasteelhoeve en boswachterswoning in kasteelpark van 45 hectare met vijver, omstreeks 1900 aangelegd in late landschappelijke stijl, gedeeltelijk naar ontwerp van Emile Galoppin; gedurende 35 jaar onbewoond en verlaten; gerestaureerd in 1981-1990 en voor het publiek opengesteld.
- **Kasteelstraat 40 (Lennik)** Domein van 49 hectare rond een burcht uit 1236 met verschillende bijgebouwen, meermaals

aangepast en vanaf 1887 gerestaureerd in historiserende stijl door architect-decorateur Charle-Albert; renaissanceaanleg met terrastuin, paviljoenen, gloriëttetoren en sterrenbos van circa 1620.

- **Victor Maloustraat 69-71 (Sint-Pieters-Leeuw)** 'Huis van plaisantie' met pachthof uit de 18de eeuw naast een rond 1800 aangelegde lusthof met vista (skyline van Brussel) en belvédèretoren, meermaals aangepast en vergroot in de 19de eeuw; het huidige landschappelijk park (circa 4,5 hectare) en het merendeel van de bomen dateren uit 1870-1880.
- **Bree-eik 16 (Lennik)** De solitaire en beeldbepalende zomerlinde op het erf van het Hof te Bree-eik is geplant als schaduwboom, centraal voor de boerenwoning.
- **Baasbergstraat (Sint-Pieters-Leeuw)**
- **Hoogstraat (Sint-Pieters-Leeuw)** Naar aanleiding van de aanleg van een moeraszone aan de Zuunbeek vond een archeologische werfbegeleiding plaats.
- **Brabantsebaan (Sint-Pieters-Leeuw)** Naar aanleiding van de aanleg van een bezinkbekken langs de Zuunbeek en de verbreding van de waterloop vond een archeologische werfbegeleiding plaats.

Is aangeduid als

- **Halle (Halle), Gaasbeek, Sint-Kwintens-Lennik, Sint-Martens-Lennik (Lennik), Gooik, Kester, Leerbeek (Pajottegem), Elingen, Pepingen (Pepingen), Oudenaken, Sint-Laureins-Berchem, Sint-Pieters-Leeuw, Vlezenbeek (Sint-Pieters-Leeuw)** Het gebied rond Gaasbeek, Sint-Laureins-Berchem, Oudenaken en Elingen is vastgesteld in de landschapsatlas.

Omvat de aanduiding als

- **Arconateplein, Donkerstraat, Onderstraat, Oude Winkelstraat, Winkelstraat (Lennik)** De bescherming als landschap betreft de dorpskom van Gaasbeek. De afbakening wordt gevormd door het bijna rechthoekige Arconateplein en strekt zich ten noorden en ten westen uit tot respectievelijk de Beek en de Molenbeek.
- **Gaasbeek (Lennik)** De bescherming als landschap van de dorpskom van Gaasbeek werd in 1973 uitgebreid met twee percelen gelegen ten noorden van de bestaande bescherming.
- **Ilingenstraat, Langestraat, Rooststraat (Lennik)** Het erfgoedlandschap 'Gaasbeek, Sint-Laureins-Berchem, Oudenaken en Elingen' werd aangeduid op basis van het vastgestelde gebied in de landschapsatlas 'Gaasbeek, Sint-Laureins-Berchem, Oudenaken en Elingen' bij gewestelijk RUP 'Oppervlaktedelfstoffenzone Vlaamse Leemstreek'.
- **Postweg 265 (Sint-Pieters-Leeuw)** Het hof te Nederloo met onmiddellijke omgeving te Vlezenbeek, is beschermd als landschap.
- **Halle (Halle)** De bescherming als landschap betreft het kasteel van Budingingen, de kasteelhoeve en het Hof te Wedem met omliggende landerijen, bossen en velden. De oorspronkelijke relatie tussen bodemgesteldheid en landgebruik bleef in dit landschap nagenoeg volledig bewaard.
- **Binnenweg, Donkerstraat, Groenstraat, Kasteelstraat, Onderstraat, Oudenaaksestraat, Postweg (Lennik)** De bescherming omvat het Kasteel van Gaasbeek en zijn omgeving.
- **Oudenaken, Sint-Laureins-Berchem, Sint-Pieters-Leeuw, Vlezenbeek (Sint-Pieters-Leeuw)** Het erfgoedlandschap 'Oudenaken-Sint-Laureins-Berchem' werd aangeduid op basis van het vastgestelde gebied in de landschapsatlas 'Gaasbeek, Sint-Laureins-Berchem Oudenaken en Elingen' bij gemeentelijk RUP 'Open Ruimte'.

Is deel van

- **Elingen (Pepingen)**
- **Gaasbeek (Lennik)**
- **Gooik, Kester, Leerbeek, Oetingen (Pajottegem)**
- **Buizingen, Halle, Lembeek (Halle)**
- **Kester (Pajottegem)**
- **Leerbeek (Pajottegem)**
- **Gaasbeek, Sint-Kwintens-Lennik, Sint-Martens-Lennik (Lennik)**
- **Oudenaken (Sint-Pieters-Leeuw)**
- **Beert, Bellingen, Bogaarden, Elingen, Heikruis, Pepingen (Pepingen)**
- **Sint-Kwintens-Lennik (Lennik)**
- **Sint-Laureins-Berchem (Sint-Pieters-Leeuw)**
- **Sint-Martens-Lennik (Lennik)**
- **Oudenaken, Sint-Laureins-Berchem, Sint-Pieters-Leeuw, Vlezenbeek (Sint-Pieters-Leeuw)**
- **Vlezenbeek (Sint-Pieters-Leeuw)**

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/135376>

Erfgoedlandschap: Oudenaken-Sint-Laureins-Berchem

erfgoedlandschap

Beknopte karakterisering

Typologies valleien, agrarische landschappen, kasteeldomeinen

Beschrijving

Het erfgoedlandschap 'Oudenaken-Sint-Laureins-Berchem' werd aangeduid op basis van het vastgestelde gebied in de landschapsatlas 'Gaasbeek, Sint-Laureins-Berchem Oudenaken en Elingen' bij gemeentelijk RUP 'Open Ruimte'.

Is de omvattende aanduiding van

- **Groenberg 25 (Lennik), Konijnestraat 170-172 (Sint-Pieters-Leeuw)** Kasteel in eclectische stijl met neotraditionele inslag van circa 1890 met kasteelhoeve en boswachterswoning in kasteelpark van 45 hectare met vijver, omstreeks 1900 aangelegd in late landschappelijke stijl, gedeeltelijk naar ontwerp van Emile Galoppin; gedurende 35 jaar onbewoond en verlaten; gerestaureerd in 1981-1990 en voor het publiek opengesteld.
- **Victor Maloustraat 69-71 (Sint-Pieters-Leeuw)** 'Huis van plaisantie' met pachthof uit de 18de eeuw naast een rond 1800 aangelegde lusthof met vista (skyline van Brussel) en belvédèretoren, meermaals aangepast en vergroot in de 19de eeuw; het huidige landschappelijk park (circa 4,5 hectare) en het merendeel van de bomen dateren uit 1870-1880.

Is de gedeeltelijke aanduiding van

- **Halle (Halle), Gaasbeek, Sint-Kwintens-Lennik, Sint-Martens-Lennik (Lennik), Gooik, Kester, Leerbeek (Pajottegem), Elingen, Pepingen (Pepingen), Oudenaken, Sint-Laureins-Berchem, Sint-Pieters-Leeuw, Vlezenbeek (Sint-Pieters-Leeuw)** Het landschapsbeeld dat kan afgeleid worden uit de Ferrariskaarten (1771-1777) sluit reeds goed aan bij het huidige landschap. De interfluvia werden toen ook reeds gekenmerkt door een open akkerlandschap. Alleen langs de grotere wegen waren er bomenrijen in dit open landschapscompartiment. De valleien vormden langgerekte groene linten, met weiden en enkele bosjes. Van de 10de tot de 13de eeuw greep de mens zeer sterk in in het Pajotse landschap. De 'grote ontginningen' zetten bos, heide en moeras om in vruchtbare landbouwgrond. Het kasteel van Gaasbeek vormde het centrum van het Land van Gaasbeek, horend bij hertogdom Brabant. Het kasteel van Gaasbeek werd omstreeks 1235 opgetrokken door de hertogen van Brabant. Het was een op een hoogte ingeplante en volledig omgrachte burcht die weerwerk moest bieden tegen de dreigingen van de graafschappen Vlaanderen en Henegouwen.

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/113460>